

ویژه نامه سالروز شهادت حضرت زین العابدین، امام سجاد (علیه السلام)

اسم مبارک: علی	تاریخ ولادت: ۵ شعبان المعظم سال ۳۸ هجری قمری
کنیه: ابوالحسن	محل ولادت: شهر مدینه
القاب: زین العابدین، سجاد	تاریخ شهادت: ۲۵ ایاب ۲ محرم سال ۹۵ هجری قمری
نام پدر: حسین بن علی (علیهما السلام)	محل شهادت: شهر مدینه
نام مادر: شهربانو (دختریزدگرد آخرین شاه ساسانی ایران)	مدت امامت: ۳۴ سال

خلفای هم عصر حضرت

حیات آن حضرت (ع) با خلافت «یزید» و «معاویه بن یزید» از «بنی امیه» و «مروان بن حکم»، «عبدالملک مروان»، «ولید بن عبدالملک» و «هشام بن عبدالملک» هم زمان بود. در این مدت، حضرت علاوه بر آنکه تلاش می نمودند با دستگاه خلافت به صورت ظاهری رویارو نشوند، در عین حال با رفتار و کردار خود، با آموزش های دینی و علمی خویش، با پرورش شاگردان و تبیین احکام و مسائل فقهی توانستند جامعه شیعی را با رهبری خویش از گرداب انحراف و فتنه ها نجات دهند.

شخصیت امام زین العابدین (ع)

شخصیت امام زین العابدین (ع) را در عرصه های گوناگون می توان بررسی کرد؛ امام در محراب عبادت و معنویت، در راه رسیدگی به نیازمندان و تهیدستان، در تلاش برای آموزش و رواج عفو و گذشت در جامعه و روابط اجتماعی و بالاخره در ایفای مسئولیت در اوج دشواری هایی چون حادثه کربلا.

امام از کربلا تا شام

بدون تردید نقش آفرینی امام سجاد (ع) در پی انقلاب حسینی از کربلا تا شام و قافله سالاری کاروان اسیران، خطبه های آتشین، افشاگری علیه ظلم ستم گران، اهتمام به امر به معروف و نهی از منکر، نهی تبعیت جامعه اسلامی از حکومت ظالمان، ترغیب به جهاد و شهادت و تشویق به شکیبایی و رازداری، بخش هایی از زندگی سیاسی امام سجاد (ع) است.

فرازی از خطبه امام در شام

در اثر پافشاری شامیان، «یزید» موافقت کرد که امام به منبر رود. آنگاه حضرت سجاد (ع) به منبر رفته و پس از حمد و ثنای الهی خطبه ای ایراد کرد که همه مردم گریستند و بیقرار شدند. امام فرمودند: «ای مردم! خداوند به ما شش خصلت عطا فرموده و ما را به هفت ویژگی بر دیگران فضیلت بخشیده است، به ما ارزانی داشت علم، بردباری، سخاوت، فصاحت، شجاعت و محبت در قلوب مومنین را، و ما را بر دیگران برتری داد به اینکه پیامبر بزرگ اسلام، حضرت علی، جعفر طیار، حمزه، و امام حسن و امام حسین علیهما السلام دو فرزند بزرگوار رسول اکرم (ص) را از ما قرار داد. (با این معرفی کوتاه) هر کس مرا شناخت که شناخت، و برای آنان که مرا نشناختند با معرفی پدران و خاندانم خود را به آنان می شناسانم. ای مردم! من فرزند مکه و منایم، من فرزند زمزم و صفایم، من فرزند کسی هستم که حجر الاسود را با ردای خود حمل و در جای خود نصب فرمود، من فرزند بهترین طواف و سعی کنندگانم، من فرزند بهترین حج کنندگان و لیبک گویان هستم، من فرزند آنم که بر براق سوار شد، من

فرزند پیامبری هستیم که در یک شب از مسجد الحرام به مسجد الاقصی سیر کرد، من فرزند آنم که جبرئیل او را به «سدره المنتهی» برد و به مقام قرب ربوبی و نزدیکترین جایگاه مقام باری تعالی رسید، من فرزند آنم که با ملائکه آسمان نماز گزارد، من فرزند آن پیامبرم که پروردگار بزرگ به او وحی کرد، من فرزند محمد مصطفی و علی مرتضایم، من فرزند کسی هستیم که بینی گردنکشان را به خاک مالید تا به کلمه توحید اقرار کردند. من پسر آن کسی هستیم که برابر پیامبر با دو شمشیر و با دو نیزه می‌رزمید، و دو بار هجرت و دو بار بیعت کرد، و در بدر و حنین با کافران جنگید، و به اندازه چشم بر هم زدنی به خدا کفر نوزید...^۱

«شخصیت علم‌آن حضرت»

در باب شخصیت علمی آن حضرت ذکر چند نکته لازم است؛ اول آنکه در عصر آن حضرت، فقهای متعددی حضور داشتند اما مقام علمی و فقهی و توانایی‌های دانش آن امام همام به حدی بارز و آشکار بود که ابن جوزی عنوان «سید الفقهاء» را به آن حضرت داده است. دوم آنکه شاگردانی تربیت کردند که شیخ طوسی در فهرست رجال خود نام صدوهفتاد نفر از اصحاب و شاگردان ایشان را به ترتیب حروف الفبا ذکر کرده است. سومین نکته در زندگی علمی امام، هشدار ایشان به عالمان دنیاگراست که حضرت ضمن بیان مسئولیت آنها، هم‌دمی با ظالمان را جرمی بزرگ برمی‌شمارد.

«آثار علم‌آن حضرت»

آثار علمی ایشان است که می‌توان در دو دسته کلی آنها را تقسیم نمود؛ اول: رساله حقوق. این رساله در عصر حاکمیت جهل و جور، پیامی است فراتر از زمان خویش، بلکه فراتر از همه اعصار تمدن بشری. حضرت (ع) ضمن نام‌های مفصل برای یکی از اصحاب خویش با بیان این مطلب که خداوند برای تمامی اعضای بدن و نیز افعال آدمی و نیز امور اجتماعی حقوقی را قرار داده است به تفصیل به آن می‌پردازند. با توجه به متن طولانی و محتوای آن می‌توان فهرستی از حقوق مورد اشاره را مطرح کرد، حقوق اجتماعی (مانند حق الهی بر انسان، حق انسان بر خویش)، حقوق قوای جسمانی (مانند بینایی، شنوایی، دست، پا)، حقوق رفتاری (مانند نماز، روزه، انفاق)، حقوق پیشوایان و مدیران (مانند حق رهبران سیاسی، حق استاد) حقوق رعیت، حقوق خویشاوند و... در پایان رساله حقوق آمده است، این حقوق پنج‌گانه بر سراسر زندگی انسان سایه افکنده است و آدمی به هر حال از مجموعه این قوانین و حقوق نمی‌تواند به دور بماند. عمل بر طبق این حقوق، ضروری است و باید در ایفای این وظایف خطیر از خداوند استعانت و یاری است.

دوم: صحیفه سجادیه که اهل دانش اذعان دارند از نظر جایگاه ارزشی، پس از قرآن و نهج‌البلاغه قرار دارد و در شمار ارزنده‌ترین منابع معرفتی جای گرفته است. مباحثی چون توحید، عدل الهی، قرآن، رسالت پیامبر (ص)، جایگاه امامان و اهل بیت علیهم السلام مناسبات امام و امت، قیامت، شفاعت، سیمای انسان، حقانیت بینش عقیدتی و سیاسی شیعه، افشاگری علیه غاصبان حکومت، حمایت از مظلوم و اهتمام به حفظ کیان سرزمین‌های اسلامی بخش‌هایی از سرفصل ادعیه و مضامین موجود در صحیفه سجادیه است.

«علت شهادت»

علت شهادت حضرت آن بود که توسط «هشام بن عبدالملک» مروان در زمان خلافت «ولید بن عبدالملک» مسموم گردیدند. بدن مطهر ایشان در کنار تربت پاک امام حسن مجتبی (ع) در قبرستان بقیع مدفون گشت و امروز مزار بی‌شمع و چراغ این امام و سه امام دیگر شیعیان نشان و نماد مظلومیت و حقانیت شیعه است.

۱. در این خطبه آمده که هفت عامل برتری به اهل بیت داده شده، ولی شش خصلت بیشتر ذکر نگردیده است. در نقل کامل بهائی آمده است که خصلت هفتم: "و المهدي الذي يقتل الدجال